

זוגן פשוט *Zygophyllum simplex* - פורח בבקעה, בערבה ובדרום הנגב (פברואר 2016)

כתבה: ערגה אלוני

פתיח: **זוגן פשוט** הוא המין היחידי של הסוג סודן באזורנו אשר צורת החיים שלו חד-שנתית וחזותו איננה דומה כלל למיני הזוגן הרב-שנתיים; זהו צמח חלוף בעל עלים בשרניים של מדבר קיצוני חם הצומח בישראל רק בנגב הרחוק, בערבה ובהרי אילת. פרחיו זעירים צהובים בניגוד ליתר מיני הזוגן בעלי פרחים לבנים.

זוגן פשוט *Zygophyllum simplex* (זוגניים) הוא עשב חד-שנתי, לרוב שרוע על פני הקרקע. גודלו משתנה לפי כמות המים בבית גידולו ויכול לנוע מסנטימטרים ספורים עד לעשרות סנטימטרים. בניגוד למיני זוגן אחרים הגדלים בארץ כמו **זוגן השיח**, **זוגן לבן** ו**זוגן אדום** שהם שיחים או בני שיח רב-שנתיים, **זוגן פשוט** הוא חד-שנתי. כמו כן, העלים פשוטים ואינם בנויים מפטוטרות ומשני עלעלים כמו במיני הזוגן האחרים ומכאן גם שם תואר המין "פשוט". העלים בשרניים ומכילים אחוז גבוה של מים ברקמת העלה. מים אלה עוזרים לצמח להתמודד עם ריכוזי מלח והם מוהלים את המלחים החודרים לגוף הצמח. אורך העלה 5-10 מ"מ, צורתו גלילית דמוית נקניק צר בבסיסו המתרחב בקצהו. העלים מסודרים נגדית על הגבעול. הגבעולים רכים, בעלי מפרקים חומים וצבעם צהוב-ירוק. במצבי עקה מתכנסים הענפים ומתכדרים.



הצמח פורח כבר בתחילת פברואר כאשר ירדו גשמי חורף מוקדמים, אך יכול לנבוט, לצמוח ולפרוח גם בעונות המעבר והקיץ אם ירדו גשמים שמקורם בשקע ים-סוף. הפרחים צהובים ודלילים, גודלם 5-6 מ"מ. בכל פרח 5 עלי גביע צהובים חיוורים, קצרים בחצי מהכותרת. בטרם פריחה, לפקע יש צורה כדורית פחוסה, וצבע אונות הגביע ירקרק. עם הפריחה מתפשקים אונות הגביע ונחשפת כותרת בת 5 אונות. עלי הכותרת צהובים צרים מאד בבסיסם ומורחבים בהמשכם. קיים רווח ניכר בין עלה לעלה ועמדתם היא בין שני עלי גביע. מספר האבקנים 5. הזירים ארוכים כאורך הכותרת והמאבקים צהובים חיוורים, בולטים על רקע צבע הכותרת. השחלה עלית, כדורית, בת 5 מגורות, צבעה צהוב ירוק. בין 5 מגורות השחלה חריצי אורך ברורים. במרכז השחלה עולה עמוד עלי גבוה מאברי הפרח והצלקת דמוית דיסקוס.

הפרי הלקט מצולע. גודלו כ-1 ס"מ, הוא מצהיב ועם הבשלתו ונפתח בסדקי-אורך דרכם מופצים הזרעים. הזרעים מסוגלים לנבוט גם בריכוזי נתון כלורי גבוהים. נביטה מתקיימת גם בעונות המעבר וגם בקיץ. אולם, אחרי גשם הנביטה מסיבית, ולעיתים מתכסים המדרונות החשופים בנבטי הצמח.



זוגן פשוט בחוף ים-המלח. צילמה: ערנה אלוני ©

זוגן פשוט הוא צמח סודני של מדבריות קיצוניים וחמים. הוא שכיח בארץ בערוצים

ובשקעים מלוחים בחמדות - בבקעה, באזור ים המלח, בערבה ובנגב הדרומי. לעתים הוא שולט בכתמים. בקרבה למים המלוחים של ים המלח, הוא מקבל לעתים ממדים של בן שיח. תפוצתו העולמית משתרעת ממזרח האזור הסודני ועד מדבר נמיביה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2016 זוגן פשוט *Zygophyllum simplex* - פורח בבקעה, בערבה ובדרום הנגב (פברואר 2016), "פורחי החודש", כתב-עת "כלנית" מספר 3.
<https://www.kalanit.org.il> זוגן-פשוט-גדל-בקרקות-מלוחות-במדבריות.

=====

=====